

židle

SPLAV!

Jak na hýždě?

radí Radim KUČERA

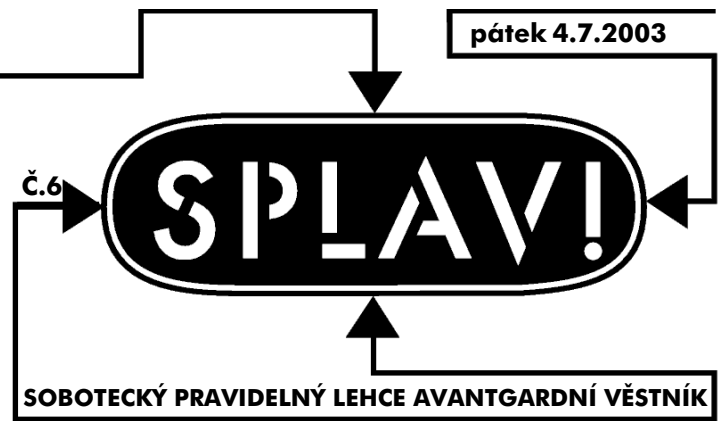
Často navštěvujete přeplněné přednáškové sály a trávíte dlouhé hodiny nepohodlným postáváním na jednom místě či na jedné noze? Redakce Splav!u se potýká s obdobnými problémy, a proto jsme e rozhodli vám poskytnout návod, jak se s použitím akrobatických dovedností na úrovni páté třídy základní školy pohodlně usadit i na tom nejnepravděpodobnějším místě. Představme si následující situaci: v prázdné místnosti stojí židle. Vchází skupina lidí, která hodlá v místnosti usednout.

Po krátké diskusi, ve které je vyřešena funkce pilířníka, tedy jedince, který jako jediný usedne na židli a bude na svých bedrech (respektive bér-cích) nést odpovědnost za stabilitu, tento usedá na židli. Obecně se nedoporučuje vybírat pro tuto funkci jedince se slabým močovým měchýřem. Na jeho kolena následně usedá další, na jeho kolena další a na jeho kolena další člověk. Výsledný tvar tedy vypadá zhruba takto:

Tento princip lze aplikovat donekonečna, ovšem je zapotřebí počítat jednak s rostoucí nestabilitou celého útvaru a také s rostoucím zájmem okolí, které obvykle považuje tento praktický vynález za určitý druh pouťové atrakce. Utržené peníze se jistě hodí, nicméně pořadatelé kulturních akcí, kde hodláte praktikovat, mají obvykle na vaše setrvání v sále svůj vlastní názor.

O přípravném výboru

úvodník Josefa ŠLERKY

Přípravný výbor je místo podobné čarodějnické kuchyni. Jsou v něm delegáti všech pořadatelů i účastníků festivalu, včetně představitelů města i pančiček, včetně Splav!u i knihovnic. Lektvar, který se tam vaří, pijete všichni právě teď. I archiv F. Šrámka je tu zastoupen, a přeci někdo chybí: zástupci studentů – frekventantů. Přitom letos jich bylo do dílen přihlášeno více než čtyřicet, a pokud mne paměť neklame, je to číslo více než úctyhodné. Navíc jsou to účastníci platící stejně jako pančelky nebo knihovnice. Přitom by zcela určitě měli naši rapsódi co říct k skladbě ročníku a k hodnocení festivalu. Jako třeba: proč jsou tu na jedné straně lektori, kteří věnují své dílně všechnen čas a na práci s nimi se stojí fronty, nebo třeba lektori, kteří zkoušejí třikrát denně, a zároveň jsou tu lektori, kteří uprostřed týdne na den odjedou, či lektori, kteří přijedou de facto na jeden den. I proto jsme se letos ve Splav!u zaměřili na dílny více než kdy předtím.

Nuda v Sobotce?

fejton Radima KUČERY

Je čtvrtek ráno, krátce po snídani. Rozhlížím se po celkem rušně se tvářícím soboteckém náměstí a kapsu mi zvolna promašťuje plátek sekané, který jsem obdržel při návštěvě jídelny. Festival se překlopil do své druhé půlky a kdybych to do té doby netušil, v tuto chvíli bych v tom již měl jasno – dnešní den jsou na programu „výlety účastníků“. Co se pod tímhle vlastivědným termínem skrývá? Kam že to můžu vyletět? Odpověď je poněkud skličující. Mohl bych následovat účastnice z řad knihovnic a učitelek a vydat se s nimi na výlet autobusem, ať už kamkoliv. Zjišťuji, že i když mne taková možnost příliš neláká (nejsem příznivcem organizovaného výletání), tak vzhledem ke kapacitě autobusu nemám ani možnost tuto variantu odmítnout, odmítá se sama. Z nebe navíc začíná opět (zatím jen zlehka) padat voda a plahočení se kamkoliv v dešti je mi poněkud protivné. Dávám si v cukrárně kávu a přemítám, co s načatým dnem.

Moje přemítání naštěstí nemá dlouhého trvání, protože není moc o čem přemítat. Festival dnešního dne prakticky jako kdyby nebyl a mně nezbyvá než se vydat na procházku městem, broukaje si přitom lyrickou výpověď kolegy Chromého (viz Splav! č.4).

Nabízí se otázka, proč je tomu tak. Proč díky jednomu autobusu výletných účastníků festivalu musí tento zamrznout a stát se

tak pro „normálního“, recitační dílny se neúčastníciho, účastníka ŠS lovem za vlastní zábavou, které tu, zejména pří-li, je skutečně poskrovnu. Proč nemám možnost se rozhodnout mezi výletem na Kost či jinou „barokní sýpku“, jak tento hrad kdosi označil při pohledu z ochozu Humprechtu, a programem, který se koná v rámci festivalu. Proč nemůžu sedět v cukrárně, na zahradě Šrámkova domu nebo na trávě u Parmiggianiho skulptury a oddávat se poslechu hudby, sledovat dramatickou produkci nebo se účastnit nějaké jiné, byť pro mě primárně nezajímavé akce, díky které mohou objevit netušený rozměr netušeného odvětví netušené zábavy. Proč jen, proč?

A tak jen lituji, že dnešní číslo Splav!u nemůže vyjít na pauzovém papíře. Domnívám se, že by to bylo důstojné uctění dne ticha, které se nad festivalem rozprostřelo.

Villon napůl mezi vejci

recenze Josefa ŠLERKY

Pásmo Villonových textů *Všechno jen do putyk a ženským pražské Violy* nebylo tak hrozné jako *Tanec mezi vejci*. To je ale asi vše pozitivní, co se o včerejším představení dá říci, zbytek byla pohroma a spoušť. Zčásti zaviněná technickým vybavením sokolovny, zčásti akustikou sálu, ale převážně za ni mohli herci a absence režijní koncepce.

Začneme nejdříve sálem sokolovny s přesluhujícími světly. Pokud uvažuje město o tom, že by v budoucnu investovalo peníze do nákupu technického vybavení festivalu, pak by rozhodně mělo investovat do nového světelného parku a kvalitní zvukové aparatury včetně mixážního pultu. Citlivé ozvučení sokolovny by možná řešilo u některých typů představení potíže se srozumitelností mluveného slova na scéně. Bohužel mám ale pocit, že představení Violy k tomuto typu divadla nepatří. Bylo až s podivem sledovat dva divadelníky – Miroslava Etzlera a Vilmu Cibulkovou – jak šumí, přehrávají a důrazně vytvářejí hrdelními skřeky a řevem. Domnívám se, že většině výstupů by prospěl týdenní pobyt v některé z recitátorských dílen soboteckého festivalu. Bohužel totéž musím konstatovat o zpívaných pasážích, v hudební dílně páně Šlupky by se příští rok jistě místo našlo.

Teď k samotné inscenaci. Od počátku bylo vcelku evidentní, že představení je aranžováno do intimnějšího prostoru. Avšak i když

Redakce:

Martin ČERMÁK, Ondřej ČERNOŠ, Hubert HESOUN, Tomáš HORYNA, Jan CHROMÝ, Jiří JANUŠKA, Radim KUČERA, Michaela OTTEROVÁ, Jan ROLNÍK, Filip SMOLÍK, Jan SMOLKA, Blanka SOBOTKOVÁ, Josef ŠLERKA, Zuzana ŠTEFKOVÁ, Arnošt ŠTĚDRÝ, Veronika TUPÁ

Splav! vychází za přispění těchto institucí: Studentská rada Studentského fondu FFUK a nadace Vize 97 Dagmar a Václava Havlových.

Sazba byla provedena programem T_EX.

Kam zítra?

Jídelníček

Snídaně: džem, máslo, vánočka, čaj s citrónem

Polévka: hovězí polévka s kapáním, ovocný nápoj

Oběd: milánské špagety se sýrem, ovoce

Program

9.00 Městský park: Ukázka práce dětské tvůrčí dílny

9.30 Městský park, v případě špatného počasí sál Spořitelny: Pohádka nakonec. . . Strašidlo Bublifuk, účinkuje Váلكovo kočovné divadlo Praha

17.00 Zahrada Šrámkova domu: Závěrečná pitka s redakcí Splav!u

šarmem. Váňa protočí panenky jako by chtěl něco říct ale najednou regne jak bída listuje v hártkorech a chystá se nelitostně nakládat a jak Meldá předvádí frantíkům eltéčko a s nevyřazenou rychlostí nacouvá do riňafky. Už už se chtěl Váňa jít Meldovi vysmát ale co čert nechtěl najednou zvoní telefon a na displeji „máma“. Jednou rukou si zacpal ucho a k druhému přiložil svůj muzejní aparát: „Jo, to je Ilona, nech jí tam . . . jenom se vyspí“. Paxe spojení přerušilo, Váňa ještě dvakrát zamáchal rukou s telefonem ve vzduchu jako by chtěl spojení znova nahodit a celej popletený inkasoval haldu že nevrátil Renemu gumicu. Ale to už halou začne kolovat informace že strahováci prodávaj prošlý párky. Zkrátka a dobře banda kšiltofkářů si na kluky vyšlápla a nejmíc jich zřískal Osip. . . Celý to regnul Břéta Láška a začal Osipovi pochlebovat: „Si bůh, to ještě Vanja nosil máničku a tys už měl kšilt to jo?“

Události dne

zprávy Ing. Jana SMOLKY

Český lékař pašoval osrdečníkové vaky ze Slovenska. Bavorský student střílel učitelku a pak sebe. Vietnamci chovají piraně. Finalisté tendru na ředitele České televize známi. Zimní olympiáda v roce 2010 bude ve Vancouveru. U obce Dolánky se potulovala lvice. Při nouzovém přistání letadla spadla nafukovací skluzavka. Na Pražském hradě jsou vystaveny korunovační klenoty. Betlém opět kontrolují Palestinci. Antonín Švehla a Zdeněk Mahler mezi nominovanými na státní vyznamenání. Pavel Wonka vyškrtnut ze seznamu. Japonský raketoplán spadl ve Švédsku. Kurážná úřednice zabránila přepadení pošty. První podmorská pošta již funguje. Z vedení VČP odešli Pásek a Baťa. Katolická střední škola v Melbourne zakázala Harryho Pottera. Hrozba epidemie žloutenky na Dobrušku zažehnána. Belgičané překonali brambůrkový rekord. Zemřel dirigent Jiří Pinkas. Končí Smetanova Litomyšl.

Umění dialogu je zároveň uměním porozumění mluvenému jazyku. To s sebou přináší několik úskalí. V esejích Filipa Smolíka zazněla teze, že „i ten nejméně pěstěný a zcela nekultivovaný jazyk má svá pravidla“. Tato pravidla mohou být i velice komplikovaná, vzdorující svému odkrytí, a přesto jednotlivými mluvčími úzkostlivě dodržovaná. Hned u vchodu do obecné češtiny hlídá stohlavý netvor přebujelé homonymie. Stejně znějící slova i vazby mohou nést mnoho odlišných a dokonce protikladných významů. Tvrzení: „Některý moderátoři jsou fakt suchý, ale některý jsou fakt suchý“ staví do protikladu dvě skupiny rozhlasových pracovníků, byť jsou obě charakterizovány stejným atributem. Do spisovné češtiny by šla přeložit jako: „Existují špatní a dobří moderátoři“. Pravidlo určující, který moderátor je označen výrazem *být suchý* za dobrého a který za špatného, je i v tomto jednoduchém případě komplikované, přesto poměrně jednotně dodržované. Stejně tak u věty „Letos o Vánocích to nebylo vůbec o Vánocích“ jsme schopni první vazbu odhalit jako časovou, druhou jako vyjadřující atmosféru Vánoc opět navzdory chybějícímu obecnému pravidlu.

Situaci mnohdy komplikuje existence prázdných gramatických konstrukcí – „*Jste tedy, víš co, s tím, pro toho, co to. . .*“, které jsou plněny významy na jiném místě textu případně vůbec.

V živém dialogu nejsou výjimkou ani substantiva a adjektiva neoznačující žádný běžně existující předmět či existující vlastnost.

Takto teoreticky vybaveni se nyní můžete pustit do posledního úkolu, který naleznete v letošním Splav!u. Pokuste se proniknout do lingvistické buše techno-jazyka, jehož ukázkou naleznete níže, a pokuste se sepsat krátký vypočítaný dialog. Nuže:

Pepa vyšel před halu a dal si malej luxus páč dát si már u Migela v autě nejni jen tak. Dál to bylo tak že si šel k Renemu pro sůl jenomže Pepa musel nejdřív vysolenýho Reneho hodinu poslouchat. Když si to Rene vodkecal eště ho dvakrát ujistil že vopčas fšichni melelem hovna a šel si lehnout. Pepa si pomyslel: „ten René je málo hrubej“ a vydal se směrem k bednám gde na něj vlítla teknohártkór nejvic rychta pocem mazec vole malá kalba. Pepa za to nemoch ale vylitlo z něj: „ty pičo hártkóóóó“ přičemž ho začala votravovat nějaká přísírka ale nebyla to přísírka to jenom Franta ho chtěl stáhnout vo cíčko. Neni divu že Pepa zahlásil: „nemam chlape ale malá rychta co? Nevíš vo papírech?“ Franta si utřel nos a prones: „strahof vole.“ U fstupu se zrovna objevil týpek se třema rukama a čtyřma nohama. Pepovy haldy začly nabírat solidní obrátky protože to u fchodu byl Břěta Láska a jeho krutá banda rychtářů. Břěta Pepu zahlíd a začal si k němu razit cestu. . . cestou ale poznal Migela začal řvát a upad na kšilt. Když vstal Pepu samozřejmě ztratil z dohledu zapomněl kam de a tak založil papíra. Břěta si fšim vedle stepujícího Míry a zalichotil mu: . . . „pochystal bys přísnější neřest víš co.“ Když viděl že to s Mírou ani nehlo naklonil se k němu asi na pět centáků a snažil se situaci zachránit: „já sem chodil s luxorama do školy chlape“ a s výrazem vítěze čekal co Míra na to. Míra si řekne: „ty seš málo vyndanej“ a pokračuje ve vohrabávání Aničky. Břěta i přes svoji demenci vycejtil že u Míry mu mšenka nepokvete ale od vrávoravý cesty k bednám ho eště pozdržel rozhovor vedle stojícího Váni s Kerbem. „Čum na toho vožeháře neni to ten přišňák Láska?“ snažil se domáknout kerb a hodil hlavou směrem k Břětovi. Vána lehce zavravoral docuc pífko a zamumlal: „čum jak je vyndanej. . . hele poť mu říct že sme vod eneská. . . mu hrábne.“ Voběma se nápad tak zalíbil že šli rovnou na věc. . . ale díky hrubýmu ilegálu vod Mwaky si Vána přišláp tkaničku a rozplác se jak dlouhej tak širokej přímo před roštěnkou. „Ty seš ten vod dajrektů co? Tak to je málo nejvic! To neni techno víš co. . . to sou systémy vole fstávej!“ rychle zadrmlila evidentně zjofrovaná buchta v bomburu a natotata začla Váňu zvedat ze zaplivaný podlahy.

Jak ho tak zvedá, fšimne si že u fchodu nechce něgdo pustit její kámošku za dvě pětky a rozhodne se situaci řešit: „Máš dodádku co? To je málo ostrý víš co! Může jít kámoška za dvě pětky?“ vykottá a snaží se zapůsobit ženským

Kam dnes?

Jídelníček

Snídaně: drůbeží párek, hořčice, rohlík, čaj se sirupem

Polévka: hovězí vývar s játrovými knedlíčky a nudlemi, ovocný nápoj

Oběd: kuře jako kung-pao, kari rýže

Večeře: vepřový řízek smažený, brambor m.m., okurkový salát, čaj

Program

9.00 Sál spořitelny: Čtenář a produkce smyslu, Mgr. Hynek Zykmond

11.00 Sál spořitelny: Prezentace 20. svazku Knihovničky Českého ráje, Jan Dvořák: Stříbrný vítr – kniha a film

13.30 Městské divadlo: Šumný Český ráj, setkání s režisérem Radovanem Lipusem

16.30 Šolcův statek: Vernisáž výstavy Michaila Ščigola Tristan a Isolda

19.30 Sál spořitelny: Večer pedagogických a filosofických fakult

21.30 Zahrada Šrámkova domu: Diskusní klub, diskuse nepovinná

od tohoto faktu odhlédneme, měli jsme včera možnost vidět celou plejádu chyb. Jmenuji jen namátkou: naprostá nemotivovanost herecké akce, jako v případě kabátové scény Vilmy Cibulkové, která vytahovala z kapes kabátu předměty, jež tam snad zanechala předchozí majitelka. Gestika herců se naprosto nekryla s verší, často dokonce zůstávaly ruce Miroslava Etzlera trčet v prostoru i několik desítek sekund, jako by zapomněl, že nějaké má. Herci celkově přehrávali a expresí výrazu doháněli chyby v mluveném projevu. Závěrečná scéna pak spíše než jako odlehčení truchlivého osudu Villonova asociovala cimrmanovské pravidlo: i opilého zahraješ lépe střízlivý. Zvlášť když se celé představení neslo spíše v duchu MCHATu, ne režijní koncepce, ta, zdá se mi, v představení neexistovala. Ne že by nebylo představení režirováno. Naopak nesmyslné hračky, svlékání, oblékání, dupání apod. dávaly tušit, že Miroslav Krobot se o režijní koncepci zřejmě pokusil. Pravděpodobně však na každé zkoušce zvolil jinou.

Celkově špatné vyznění nezachránilo ani několik recitačních sól Vilmy Cibulkové. Bohužel, kdyby platící diváci investovali cenu vstupenky do putyk a ženských, udělali by lépe. Myslím, že se s konečnou platností letos ukázalo, že kritérium výběru představení podle jmen je špatné kritérium. Pro příští rok navrhuji místo dvou špatných profesionálních inscenací koupit čtyři dobré amatérské.

Dopisy z Kansasu

PhDr. Filip SMOLÍK

A je tu poslední den, kdy se Splav! drží pravidelného rozvrhu rubrik. A s ním i poslední díl seriálu. Ještě chci připojit několik slov k tomu, jak lze vidět přírodovědný přístup k jazyku. Tradiční, zejména evropská jazykověda studuje jazyk jako něco, co je jaksi *mezi lidmi*. Jazyk je systém vztahů mezi slovy, pravidly, vyjadřovacími prostředky a jejich použitím. Jazyk je nehmotný a abstraktní a o žádném jedinci nelze říci, že *má* nebo *zná* jazyk jako celek. V určitých ohledech je to samozřejmost; nikdo například nezná celou slovní zásobu češtiny, už proto, že nikdo nemůže znát všechny oborové slangy, regionální výrazy a skupinové odlišnosti. I když tyhle odlišnosti a zvláštnosti jsou součástí češtiny. Podobně i v mluvnici: neskloňná přivlastňovací adjektiva („tatínkovo židle“) patří do češtiny, ale Pražák nebo dokonce někdo z Moravy by tuto gramatickou zvláštnost jihozápadních Čech nevy pustil z úst.

Řečeno jednoduše a poněkud zjednodušeně, chápání jazyka jako systému vztahů znamená odmítnutí představy jazyka jako velkého slovníku. Význam slova není dán jeho spojením s nějakou myšlenkou, představou, v hlavě sídlícím pojmem, ale jeho vztahem vůči ostatním slovům a vztahem všech souvisejících sloz dohromady k užívání jazyka. Toto pojetí odráží skutečnost, že bychom těžko mohli mluvit třeba o stole, kdyby neexistoval pojem nábytku, židle, stoličky, desky a mnoho dalších pojmů, které se slovem *stůl* a jeho významem nějak souvisejí. Pro toto pojetí jazyka nemají jednotlivá slova žádnou oporu a mimo systém jazyka by nemohla nabývat významu. Součástí systému jazyka jsou jak zvukové, případně psané obrazy slov, tak jejich významy. A význam nabývá obrysů především tím, jak je vymezen vůči významům ostatních slov. Podobné uvažování platí i pro mluvnici: pravidla, jimiž se určitý jazyk řídí, se vyvinula jako nástroje k vyjadřování toho, co je zapotřebí vyjádřit. Nelze se na ně dívat jako na samostatné jednotky a principy, musí být chápána jako součást celého jazykového systému.

Přírodovědně orientovaná lingvistika se od tohoto celostního přístupu k jazyku jako vztahovému systému liší. Například tím, že metafora slovníku je pro ni vcelku přijatelná. U každého jedince, který je mocen jazyka, musí ke slovu „stůl“ existovat nějaký myšlenkový obraz, protipól, který zachycuje jeho význam. Ovšemže slovníková metafora není nejvýstižnější – kdyby měl každý člověk v hlavě jakýsi slovník, který vykládá významy slov, v jakém jazyce by byl takový slovník napsán? A jaký slovník by vykládal významy takového „výkladového“ jazyka? Uvažování tímto směrem zjevně nikam nevede a je jedním z argumentů pro celostní, strukturní přístup k jazyku, jenž byl představen v předchozím odstavci. Neexistuje snadný způsob, jak popsat znalosti a úvahy současné vědy o způsobu, jakým jsou významy slov uloženy (*reprezentovány*) v mysli, v mozku. Neexistuje mimo jiné proto, že o celé věci zatím mnoho nevíme, a všechny teorie jsou tak trochu předběžné.

V jádru slovníkářského pohledu na jazyk jsou ovšem jednoduchá a intuitivně pochopitelná pozorování. Každý z nás občas zažije stav, kdy si nemůže vzpomenout na určité slovo, i když přesně ví, co chce říct a že příslušné slovo existuje. Tedy, vybavuje si *význam*, *myšlenku*, ale ne odpovídající slovo. Rovněž homonymie, stejno-

byly z technických důvodů odstraněny. To neexistuje podrobný, při zapsání do seznamu památek vzniklý protokol o tom, co je nutno v budově zachovat? Jak mají technici vědět o tom, co právě se někomu zdá za jedinečnou raritu?

Když jsme u rozhodování, co památka je: jak to, že odpovědný činitel bývalého okresu vydal demoliční výměr na náhrobek rodiny Špálový, pozoruhodné dílo Vlastislava Hofmana, dávno předjímací objekt Parmiggianiho? Náhrobek byl v městské památkové zóně i v ochranném pásmu národní kulturní památky Humprecht. Jak to, že byla s budovy soboteckého děkanství otlučena renesanční rustika z 16. stol. a nahrazena hladkou omítkou? V tom případě snad mohl být objekt pojednán tak, aby odpovídal rokokovým štítům. V tom případě však na nich došlo k závažnému přehození barev. Byl zachycen a dokumentován zajímavý stav budovy, jak se po odstranění historické omítky objevil? Stejně až na cihlu byla otlučena rustika na kosteckém pivovaru a s klenby dlouhé chodby tak zmizela žebírka, důležitý datovací prvek. To všechno pod záštitou razítka důležitého činitele bývalého okresu. To neexistuje nějaká památkářská komise, kde by se takové věci projednávaly? Či řeší vše autoritativně jediná osoba s příslušnými výhodami!

Jak to, že v době, kdy chybějí peníze na údržbu památkových objektů, se v jičínském zámku proráží zcela zbytečně brána po řadu let zazděná a na akci přispěl fond ochrany památek (dle zprávy Novin Jičínska) 1.000.000,- Kč?

Konečně: kdo zaplatí náhradní pasy, které „zdarma“ vydává jičínský úřad po omylu, který sám zavínil? Je u nás vůbec někdo za něco zodpovědný?

Dianetika dialogu

dílna Mgr. Arnošta ŠTĚDRÉHO

Včera jsme hledali dramatické vztahy. Redakci Splav!u potěšilo, že se vyskytly i skupiny účastníků, které si pronajaly několik autobusů, aby mohly prozkoumat geomantické vztahy okolí Sobotky. Úhelníky, krokoměry, sextanty a svačínové balíčky naplnily zavazadlový prostor přepravců. Přilehlé kopce i skály byly posety hledači místické pravdy. Našli se tací, již prorokovali osudy svých postav z letu ptáků, trusu spárkaté zvěře či vývržků Jiřího Šlupky Svěráka, patinujících zastrčené kouty zahrady Šrámkova domu. Takový den, naplněný literárním zkoumáním, Český ráj dosud nepoznal. Věříme, že si spleť osudů svých hrdinů, vyčtené z krajiny okolní i břišní, nenecháte pro sebe. Stránky našeho časopisu jsou otevřeny jak vám, tak vašim pikareskním hrdinům. A pokud projdou těžkými podmínkami kladenými kariérním řádem, možná, že se s nimi setkáme příští rok i v dedikovaném svazku Knihovničky Českého ráje.

Neředbíhejme ovšem událostem. Ještě z vás nejsou skuteční spisovatelé, byť vaše lexikální, gramatické, morfologické i dramatické schopnosti prudce narostly. Zatím jsme před vámi, v obavě, že s posledním stupněm literárního zasvěcení vezmete útokem redakci Spav!u a přes noc defenestračně transmutujete naše sídlo ve skutečný žurnalistický Parnas, tajili poslední krok k vrcholu. Ano, jedná se o umění dialogu. Tajemství, jehož znalost přetavuje autory evakuačních plánů budov na mistry apokalyptických ság a pouhé Žerty dovádí k Nesmrtelnosti.

blíží. Vyhlášení vítězů spolu s přečtením vybraných textů proběhne dnes ve večerních hodinách v Literární nálevně na zahradě Šrámkova domu.

Ještě ke Zvonokosům. . .

dopis Ing. Petra HEJNA, starosty

Mrzí mne, že oba autoři (bývalý okresní konzervátor zůstává jako vždy v podobných případech skromně v pozadí, i když jsem přesvědčen, že především on je strůjcem celé kauzy) neprojevili své svaté nadšení pro zachování původního stavu WC ve spořitelně již dříve, neboť jistě se zalíbením chodili tato místa pravidelně obdivovat. Škoda, že také nenapsali, v jakém stavu ona místa byla, že velká plocha obkladů byla již dávno zničena při dřívějších opravách různých havárií, že umyvadla byla popraskaná, klozetové mísy nepůvodní, podlahová dlažba rozbitá po opravách a také, že musely být vyměněny vodovodní stoupačky i s odpady, což vše přispělo k tolik napadané opravě. Jistě, bylo i řešení WC ponechat v takovém stavu, v jakém byly, a nepoužívat je vůbec. Sloužily by potom pouze pro úzký kroužek znalců k jejich potěše. Ještě větší škoda je, že místo nynějších výtek nepřišli oba pánové již dříve s návrhem, jak ona místa zrestaurovat. I způsob oznámení našeho činu památkovým orgánům (bez uvědomění vlastníka) svědčí jen o zvláštním potěšení ze způsobených mrzutostí a vyvolává vzpomínku na dětskou říkanku o žalobníčkovi.

Nejsem úchylný

odpověď Hynka ZLATNÍKA

Milý Ing. Petře Hejne, nejsem úchylný, a tak necítuji „zvláštní potěšení ze způsobených mrzutostí“. Ty jste si způsobil sám a nechcete to přiznat. Vy, coby statutární zástupce Města Sobotky, jste prostě přestupce, protože úřad nesplnil zákonnou povinnost, a já jsem to obyčejně zjistil jako řádný občan při běžném dotazu na podmínky vydaného závazného stanoviska u orgánů státní památkové péče. To neexistuje, neboť o něj nikdo nezažádal. Takže nematě jazykem, dotazovatel není „strůjce celé kauzy“. Odpovědnost z Vás nikdo nesejme.

S pozdravem

Hynek Zlatník, bývalý Okresní konzervátor památkové péče pro okres Jičín

Nejde jen o dlaždičky

RNDr. Karel SAMŠIŇÁK

Vznikla neobyčejná aféra kvůli záchodům ve spořitelně a hned se našel viník, se kterým bude provedeno přestupkové řízení: město Sobotka. Zajímavé, že se vzácnost dlaždiček objevila až poté, když

zvučnost slov, poukazuje na to, že významy a slova jsou dvě různé věci; mimochodem, homonymie je dosti častý jev ve všech jazycích. „Bez“ může být předložka i podstatné jméno; trouba na pečení, trouba vyrobená ve válcovně trub a trouba, který mi při neopatrném couvání poškrábal auto, jsou zcela jistě rozdílné významy, „myšlenky“. Lidská mysl musí nějak odlišit, o jakou (jakého) „troubu“ se jedná, a protože příslušná slova jsou stejná, musí kromě nich existovat ještě jiný způsob, jak lidé ukládají významy slov do své paměti, myslí.

Hlavní rozdíl mezi strukturním či celostním pohledem na jazyk a pohledem „slovníkovým“ je v úhlu pohledu; zatímco první přístup vidí jazyk především jako společenský jev, přístup druhý se soustřeďuje na jazykové předpoklady a schopnosti jedince. Pro strukturalistu je jazyk abstraktní jev, na němž se mysl jedince nějak podílí, ale který v individuální mysli nemá původ. Tento způsob uvažování má své opodstatnění v tom, že jazyk je nutně společenský. Kdyby neexistovala společnost, kdyby lidé nekomunikovali, neměl by jazyk smysl. Vyloučit společenské, nadindividuální aspekty jazyka není možné, protože podoba každého jazyka, třeba češtiny, je výsledkem historie a společnosti, nikoli produktem jedince. Jedince však nelze jen tak vytknout před závorku. Kdyby každý jedinec neměl schopnost osvojit si onen systém znaků, pravidel a vztahů mezi nimi, tj. jazyk, nemohl by takový systém vzniknout, udržet se, nemohl by existovat. Ačkoli jazyk jako celek, jeho vývoj a utváření jistě podléhá zákonitostem v zásadě společenským, nadindividuálním, v každém jedinci musí existovat něco, co účast na takovém systému umožňuje. A máme mnoho důvodů předpokládat, že toto něco, tato individuální výbava pro osvojení a používání jazyka, je v mnoha ohledech shodná u všech lidí. A je-li tomu tak, lze předpokládat, že je součástí biologie lidského druhu.

Celý tento seriál úvah se vlastně točí kolem protipólu společenského a individuálního v jazyce. Kultivace jazyka, tvorba formálních i neformálních jazykových norem, historie jednotlivých jazyků a koneckonců i způsob, jakým si jednotlivé jazyky rozkouskují svět na pojmy, jsou do velké míry ovlivněny společenskou povahou jazyka a tím, že každý jazyk je používán určitou skupinou lidí v určité době, s určitou společnou historií a často společnými hodnotami. Každý člověk ovšem má schopnost jazyk používat, a tuhle schopnost má také sám pro sebe. Pošleme-li někoho na opuštěný ostrov, neztratí schopnost mluvit, psát, uvažovat v jazyce. Dokonce i lidé, kteří nemohou znát a používat mluvený jazyk, protože od narození neslyší, si vyvinou systémy znaků, jakési rudimentární znakové jazyky, které sdílejí řadu charakteristik jazyků mluvených.

Protipól kultivovaného, úpravného jazyka na jedné straně a jazyka divoce rostlého, neformálního a obecného je trochu jiný případ. S protikladem společenského a individuálního pohledu na jazyk má však jedno společné: zatímco jazyk kultivovaný a kodifikovaný vychází především ze společenské potřeby, z potřeby dohodnout se i s lidmi neznámými a nově příchozími, košatý a košilatý jazyk slangů, argotů a obecného lidu vzhází z potřeby a touhy mluvit, komunikovat, sdílet. Potřeby, která je vlastní každému jedinci.

Jednodenní lektor?

úhel pohledu Josefa ŠLERKY

V úvodníku jsem nadhodil téma dílen, lektorů a frekventantů a přišel čas, abych přiznal, co mne k tomu vedlo. Nejdříve něco ze statistiky: letos se recitačních dílen zúčastnilo celkem 41 recitátorů. Tito recitátoři byli celkem z deseti fakult z celé republiky, včas se přihlásili, poctivě zaplatili. Před započetím festivalu bylo jasné, že bude třeba najmout dalšího lektora. Jana Štefánková, která má v přípravném výboru na starost výběr a zajištění lektorů, postupně oslovila několik sebou vytipovaných, a uspěla až u režiséra Radovana Lipuse. Ten jí přislíbil, že přijede od úterý do pátku s tím, že se ujme režie Večeru fakult. Skutečně přijel v úterý, tedy v době, kdy dílny již třetí den běžely, avšak přijel až večer. Fakticky tak začal úřadovat až ve středu, tedy dva dny před koncem, neboť pátek začíná „kolečkem“ a končí večerním vystoupením. Žádný prostor pro práci s recitátory v tento den vlastně není.

Připadá mi zpětně zvláštní, že Jana Štefánková kývla na to, že lektor přijede až v úterý, ovšem stejně podivné mi přijde, že Radovana Lipuse to vůbec napadlo navrhnout. Proč? Pan režisér Lipus není na Sobotce poprvé a ví, jak to zde chodí. Navíc byl osloven, protože letos tu máme rekordní počet účastníků. Věděl, do jaké situace jde. Myslím, že tady se stala první chyba, i když nepředpokládám, že úmyslná. Jak se říká: cesta do pekel je dlážděna dobrými úmysly. To, co však následovalo dál, bylo pro mne již naprosto nepochopitelné.

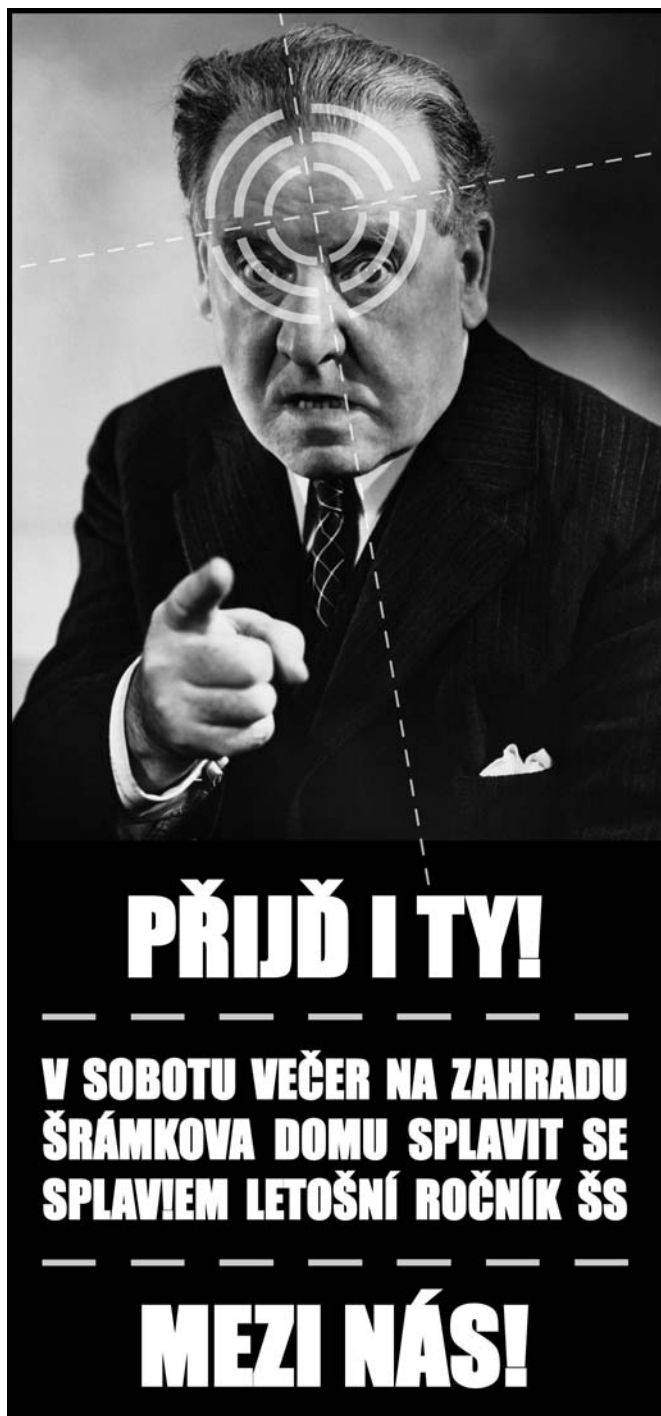
Včera kolem poledne jsem se dozvěděl o tom, že by se prý měla přesunout páteční přednáška ze spořitelny do prostor soboteckého divadla. Radovan Lipus prý potřebuje od 10.00 zkoušet. Tolik zpráva první. Celý ten nápad se mi zdál zcela zhůvěřilý a poté, co mne zbytek redakce uklidnil, že se jedná spíše o komunikační šum než cokoli jiného, rozhodl jsem se ho vyhledat. Jaké však bylo moje překvapení, když jsem zjistil, že v Sobotce prostě není, že je totiž na výletě mimo město. Inu, říkal jsem si, k odchycení bude na kolečku dílny Šlupkovy. Má-li totiž režirovat večer fakult, měl by asi vědět, co na něm bude. Zeptal jsem se proto jednoho člena redakce, zda ho tam viděl. Odpovědí mi bylo, že nikoli. Když jsem jej konečně včera večer před večerí potkal a domluvil se na dalším postupu, spokojeně jsem se najedl, zapálil si cigaretu a ztuhnul.

Došlo mi totiž, že pokud jsou údaje, které mám k dispozici, správné, pak se stal pan Lipus fakticky jednodenním lektorem, lektorem na jedno použití, což mi přijde krajně nefér v porovnání s prací ostatních lektorů. Avšak nejvíce nefér mi to připadá vůči jeho frekventantům. Osobně považuji za nešťastný i jednodenní výlet Aleše Vrzáka, ale jednodenní pobyt lektora už považuji za úlet či spíše za výpadek jinak dobrého režiséra a zkušeného lektora. Pokud jsem se v uváděných okolnostech mýlil, nechám se poučit a samozřejmě a rád se omluvím.

Sobotecké tajnosti

reportáž Mgr. Michaely OTTEROVÉ

O Šrámkově Sobotce se šeptá, že má řídký program. Avšak který jiný festival se může pochlubit také pořady tajnými? Už loni zde byla tajně uvedena Halasova Naše paní Božena Němcová, a to v po-

Pivo a další laskominy zajištěny, přespání je možné v prostorách zahrady.

Upozornění

výzva Jana CHROMÉHO

Důrazně upozorňujeme všechny potenciální básníky, aby neprodleně odevzdali své gazely, neboť uzávěrka soutěže se neodvratně

Omdlévám ze skutku proměny; beztvare nabyvá tvaru, němé promlouvá a neviditelné se zjevuje.

Krásné rozumění. . .

Kde jinde než v solnici to osolit? Ty, amnézie, z kola ven.

Errata: Přestěhovala jsem se na pokoj číslo 10. Bonbony Ferrero rocher noste tam. Klepejte třikrát dlouze a pětkrát krátce. Děkuji. Myšková

Vacek po francouzsku

černá kronika Jana CHROMÉHO

Bledá závist vládne světu – toto tvrzení se zřejmě potvrdilo během včerejšího deštivého dne. Legendární sobotecký švihák, sultán Libor Vacek, byl pravděpodobně velice surově zbit odporými, násilnickými závistivci, kteří se kuriózně nehodlali smířit s jeho výsadním právem první, druhé, třetí, čtvrté i páté noci. Vacek utrpěl četná, pravděpodobně nevyléčitelná zranění dolních končetin. Usuzujeme tak z toho, že celý den chodil o francouzské holi.

Frekvence Šlupka

noticka Radima KUČERY

Včera v pět hodin odpoledne proběhla v sále spořitelny přehlídka hudební dílny Šlupky Svěráka. Letos je na jejím výstupu třináct žen a vzhledem k tomu, že všechny frekventantky předvedly výkony vysokého stupně libozvučnosti (pozn. autor není hudební znalec, ale pouhý dojmolog), nelze než se těšit na Večer fakult, kde budou některé z nich představeny širší veřejnosti.

frekventovaná Dagmar

dání učitelů pod taktovkou H. Kofránkové. Ta utajenost šla prý na vrub vrozené učitelské plachosti. Letos se čtenáři Splav!u o učitelské dílně dověděli hned zkraje, z úvodní zprávy rubriky Díleň, a její vnější projevy mohli dále sledovat po celý týden (viz toto číslo, značka Áleň). Včera ve 22.00 došlo na Šolcově statku k nejlepšímu: Sedm učitelů, dva pedagogické dozory a posléze i pan Fetters předstoupili, aby se s diváky, resp. s posluchači podělili o své letošní plody.

Vlastnímu pásmu předcházela instruktivní ukázka z dílenské práce ve třech kolech – vystupující nejprve po řadě předčítali připravené limericky, pak měli reagovat na pokyn paní režisérky, nakonec si určovali gestem pořadí sami. Slibované zvířecí pásmo pak tvořily krátké promluvy z knížky Carmen Bernos de Gasztold Modlitby z archy. Každý účinkující si vybral z „farmy“ 27 zvířat (a za jsme u úvodního úvodníku) takové, jehož promluva mu byla nejvíce blízká. Mělo to dva háčky, které ve skutečnosti žádnými háčky nebyly, jen si je tak představují, zatlučené do trámu Šolcova statku, abych pochopila, proč ta utajenost:

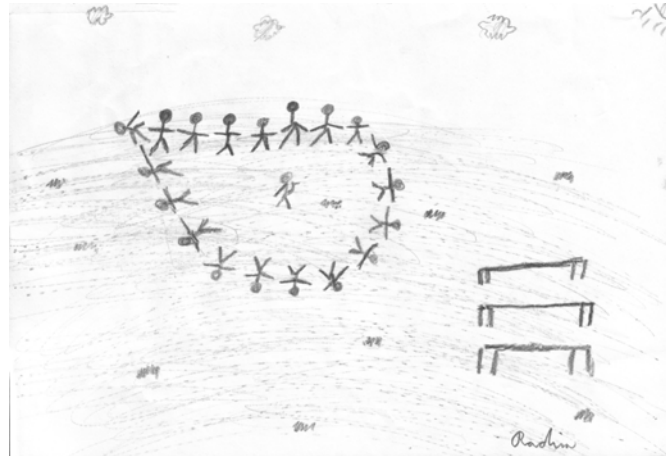
Za prvé mohlo jít o strach ze směšnosti, kterou působí verše jako: „Chrochtám, protože chrochtám! Ale funím jenom proto, že to jinak neumím.“ nebo: „Bože, Bože, proč jen jsi mě učinil tak ošklivou?“ Jenže tomu se člověk po třinácti už nepošklebuje. Druhým důvodem mohl být tentýž, jen snad sofistikovanější, strach z celkové naivity textů. Nejsou přece jen příliš dětinské? Nejsou nedůstojné učitelského sboru? A to je právě to: Včera večer byly zvířecí modlitby v ústech učitelů víc než důstojné. Byly zároveň patetické i žertovné, závažné i lehkavé. Byly dojemné. Naši pedagogové se nemuseli obávat ztrapnění. Pokud se toho večera někdo ztrapnil, pak se to odehrálo v jiném čase a na jiném místě.

P.S.: Dostala jsem za úkol ještě jednou, písemně, poděkovat jménem učitelů paní Kofránkové, že je tak hezky pásla.

Drahý mistře!

děti

Festival uskutečňovaný na Vaši počest se letos opět povedl. Je tu nespočet přednášek, představení a divadelních dílen. O všem nás již pět let podrobně informuje Splav!

zapomenuté děti Sobotky

Nevíme, čím chybou se stalo, že na zahájení 47. Šrámkovy Sobotky se o dětské tvůrčí dílně a o představení Žebračka v podání Studia Šrámkova domu nikdo nezmínil. Splav! o tom nenapsal ani řádku. Velice nás to mrzí. A mrzí nás to o to víc, když jsme toho tolik udělali. Letošní téma totiž zní: Ševci v Sobotce, Fráňa Šrámek! Malujeme ševcovské dílny – vymyslíme pro ně „reklamní slogany“, malujeme Vaše portréty, tvoříme obraz Vaší duše. Dramatizujeme Vaše básně, šli jsme položit květinu na Váš hrob. A to všechno asi není důležité.

Naše snaha je oceňována pouze našimi vedoucími. Ano, vím, ty také neznáte. V představování vedoucích dílen na ně pozapomněli. Je to tedy Lada Bechyňová a Milena Matějčíková. Doufáme tedy, že si v sobotu v devět hodin na nás vzpomenete a budete nám držet palce, aby se nám představení povedlo a aby se to našim rodičům líbilo (nikdo jiný totiž asi nepřijde)!

Vaši členové dětské tvůrčí dílny.

Díleň

zprávy od našich dílenských agentů

Dášeň

David: Ten kamínek z proudu
 Jak vzpomínka, pozdrav, připomenutí, vcítění do slova.
 Znovu a znovu chci pomáhat, otevírat zavřená víčka.
 Dášeň: Brr jak voda je vroucí
 Brr jak se štiplavá vzpomínka vrací
 A lechtá lehce v podbříšku
 Brr co to mám na víčku – Slzu slzičku
 „Svíjím se, svíjím, pálí to jak plamen.“
 Loučím se s Kročilovem Davidovičem : „Povstávám z popele
 Vlasy mám z rudých stuh
 A žeru muže jako vzduch.“

Áleň aneb dveře do sborovny se zavírají

Haf! Mňouk! Chroch! Bé! Krá! Bú! Hlas, mlask! Hek! Krkú!
 Íá! Aneb za zvířátka se loučí se čtenáři Splav!u

Mgr. Alena Nováková

Míšeň z dílny Aleše Vrzáka

Poslední vzkazy autorů frekventantů, resp. frekventantkám:
 – Neovládáš mimiku! (Samuel B.)
 – Buď citlivá! (Marcel P.)
 – Projasni ten obličej! (Jan Sk.)
 – Nezvedej hlavu! (Jiřina H.)
 – Udělej tam maličký otazník! (Ivan W.)
 – Chci, aby v těch prvních dvou verších bylo víc z tebe! (Leonard C.)
 (František H. byl podle pověsti k interpretaci svých básní tolerantní.)

Erráteň z dílny Jiřiny Lhotské

Oprava: V uplynulých dnech jsem se ve svých článcích z dílen dopustil několika závažných chyb, které bych nyní rád uvedl na pravou míru.

Tak za prvé: První schůzka naší dílny se nekonala na písčovišti, ale v kině, protože nesvítilo sluníčko, ale lilo jako z konve. Tím se také vysvětlují mé halucinace – v nichž se ovšem nejednalo o velbloudy, ale o soby, protože během dílny se promítal aleutský film Akápakanakök luktuktuk rög. Mylně byla uvedena rovněž jména večerňích frekventantek: Lenka byla ve skutečnosti Míša, Míša byla Rýša, Rýša byla Kamila a Kamila tam nebyla. Věta „To je těžký, člověče,“ měla správně znít: „Cirkulárku nenechávejte zapnutou během oběda.“ Konečně, dílnu nevedla Jiřina Lhotská, ale Květoslav Hoblina, a nejednalo se o dílnu recitační, ale o práci se dřevem.

Tímto se omlouvám všem zúčastněným a věřím, že tak dlouhou ztracený smysl byl konečně nalezen. A nezapomínejte: Bezpečnost práce především. Nakolik se nevyplatí toto přikázání ignorovat se budete moci přesvědčit na večeru fakult.

Lázeň z dílny Libora Vacka

Otřesení otřesnou zprávou o napadení Libora Vacka, kterou můžete nalézt na jiném místě tohoto čísla, zašli jsme se v podvečer podívat do dětské knihovny v jakém stavu se nachází on a jeho dílna. Co jsme po příchodu na místo našli, necháváme vašemu vlastnímu posouzení.

Fotografie v tiskovém rozlišení je k dostání v redakci.

Třešeň osol sobě

Vzkřísily mne kapky dešťové. . .
 A vy, sklánějíce se nade mnou, pomohli jste mi vstát.
 Mirko? Je to Mirka?
 Martino? Je to Martina?
 Denisi? Je to Denis?
 Katarino? Je to Katarina?
 Ještě váhám, ještě neoslovím bez otázky, ještě nevěřím, vždyť ještě před chvílí nepoznávala jsem nikoho – dočasná amnézie, pokud představa není pravdivější než „skutečnost“.